

ností hnaneckých jakož i na udržování jich, pak na dozor na hnance a na opatření záležitostí hnaneckých; výši tohoto příspěvku ustanoví zemský výbor za schválení sněmu. Domovská obec hnancova na Moravě ležící má nahraditi $\frac{1}{5}$ výloh odstrčením zemskému fondu moravskému vzešlých potud, pokud náhrady těchto výloh nebylo dosaženo ze jmění hnancova.

3. Vévodství Slezské.

Ve Slezsku (zák. ze dne 8. ledna 1873 č. 3 z. z.) úřední obvod, v němž vynášení hnaneckých nálezů přísluší obci, v níž se nachází hnanecká stanice, stanoven zemskou vládou ve srozumění se zemským výborem. Pátou částí výloh hnaneckých hnanců, kteří sami platiti nemohou, nahradí zemskému a domestikálnímu fondu jich obec domovská. Nař. zemského praesidia pro Slezsko ze dne 26. února 1882 č. 663 č. 14 z. z. byla vydána instrukce za účelem obmezení přílišného vzrůstu výloh hnaneckých.

4. Ostatní země korunní.

Podobně i v ostatních zemích předlitavských vydány zemské zákony hnanecké podstatně na týchž základech spočívající a to: v Dolních Rakousích zák. ze dne 15. prosince 1871 č. 43 z. z., v Rakousích Horních zák. ze dne 28. ledna 1873 č. 15 z. z., v Haliči zák. ze dne 15. listopadu 1874 č. 45 z. z. (domovská obec při prvním odstrčení nahrazuje $\frac{1}{5}$, při opětovaném odstrčení téhož hnance $\frac{1}{3}$ hnaneckých výloh zemskému fondu), v Bukovině zák. ze dne 14. ledna 1873 č. 6 z. z., v Solnohradech zák. ze dne 7. prosince 1869 č. 38 z. z., v Korutanech zák. ze dne 11. února 1874 č. 3 z. z., ve Štýrsku zák. ze dne 15. prosince 1871 č. 1. z. z. z r. 1872, v Krajině zák. ze dne 9. května 1873 č. 18 z. z., v Tyrolích zák. ze dne 5. února 1872 č. 11 z. z., ve Vorarlbersku zák. ze dne 9. ledna 1873 č. 9 z. z., v Dalmacii zák. ze dne 8. ledna 1873 č. 3 z. z., v Přímoří zák. ze dne 15. března 1873 č. 16 z. z.

X. Ohledně hnaneckých výloh ve příčině cizinců zůstaly v platnosti předpisy a nařízení posavadní. Jestliže státní smlouvou zaručeno na základě reciprocity bezplatné odstrčení nebo neposkytne-li cizí stát náhradu hnaneckých výloh nebo nelze-li zjistiti státní občanství nebo domovské právo hnancovo, nese hnanecké výlohy zemský fond té které země bez nároku na náhradu.

Italská a rakouská vláda sjednotily se v této příčině v ten smysl, že mezi Rakouskem a Itálií faktický posud stávající poměr reciprocity ve příčině bezplatného odstrčení i na dále má platiti, takže i příště náhrada výloh hnaneckých navzájem mezi Rakouskem a Itálií místa nemá (vyhl. zem. praes. Krajinského ze dne 30. května 1871 č. 16 z. z., vyhl. zem. vlády v Solnohradech ze dne 31. května 1871 č. 15 z. z. a výn. min. vn. ze dne 23. května 1871 č. 6095).

Náhrady nákladu vzešlého uvězněním odstrčeného ruského poddaného u okresního hejtmanství nelze od ruské vlády požadovati, jelikož tu jde o výlohy způsobené obstaráváním veřejné bezpečnosti ve vlastním území státním, jichž náhrady s úspěchem od cizí vlády vůbec žádati nelze (výn. min. vn. ze dne 13. ledna 1870 č. 19091). (Viz čl. Káznice, Tuláci, Stravovny.)

Odúmrť (právo kaducity).

I. Pojem.

Odúmrť jest právo příslušející z pravidla fisku a záležející v oprávnění majetkové předměty třetích osob (fysických anebo právnických) za

splnění jistých zákonných podmínek tím způsobem si přisvojiti, že vstupuje se v majetkoprávní poměry dřívějšího vlastníka. Instituce tato jest původu římského; dle římského práva připadala bona vacantia jakožto bona caduca fisku. Toto ustanovení přešlo pak v právní soustavy téměř všech států, zejména také v zákonodárství rakouské. Právo odúmrtí zvláštními privileji městu Praze a Vídni udělené bylo na základě výn. min. ze dne 6. června 1853 č. 9451 prohlášeno za zrušené a to počítaje ode dne 7. září 1848 (cit. výn. min. uveřejněný v českém z. zák. odd. II. č. 107 a min. výnos ze dne 3. dubna 1855 č. 16448).

II. Nápad statků bezdědkých (§ 760 o. o. z.).

1. Za bezdědkou pokládá se pozůstalost, k níž ani testamentární ani zákonný dědic se nehlásí a již ani odkazovníci nenabyli. Jestliže ve lhůtě stanovené nikdo dědického práva neohlásil a neprokázal, má pozůstalostní soud ihned pozůstalost jako bezdědkou fisku odevzdati a za tím účelem příslušnému úřadu o tom zprávu podati (§ 130 cís. pat. ze dne 9. srpna 1854 č. 208 ř. z.). Bezdědké pozůstalosti, zůstalo-li řádné veřejné předvolání bez výsledku a uplynula-li ediktální lhůta k přihláškám dědického práva vyměřená, může fiskus ihned zabrati. Dědicové mohou však i pak až do projití lhůty promlčecí nároky své k platnosti přivést, fiskus tu pak má vzhledem k plodům i k podstatě pozůstalostní postavení poctivého držitele. Tyto předpisy platí též pro pozůstalosti, jež dle zákona připadají fondu invalidů (dv. d. ze dne 12. října 1835 sb. z. s. č. 90).

Při tom vyskytují se následující sporné otázky:

a) Mohou-li netoliko dědicové ediktem vyzvaní, nýbrž i dědicové těchto dědiců ještě po uplynutí lhůty ediktální však během zákonné lhůty promlčecí na statek za odúmrť prohlášený nárok činiti? K otázce této sluší přisvědčiti, neboť k pozůstalosti náleží veškerá práva, pokud v osobních poměrech se nezakládají (§ 531 o. o. z.), a tudíž zajisté též právo zůstaviteli dle § 128 cís. pat. ze dne 9. srpna 1854 č. 208 ř. z. vyhrazené. Ostatně i dle § 537 o. o. z. ku nabytí dědického práva stačí, jestliže dědic zůstavitele přežije, a není tudíž potřebí, aby zůstavitel též dědictví nastoupil.

b) Zdali fiskus má právo platnosti testamentu odpírati z toho důvodu, aby mu v příznivém případě pozůstalost jako odúmrť připadla. K otázce této sluší přisvědčiti, jelikož fisku nelze upírati legitimace k žalobě, neboť toto právo k žalobě jest nutným důsledkem práva k odúmrti (roz. ze dne 26. září 1882 č. 11257 sb. č. 9103).

c) Ze zásady § 774 o. o. z., že totiž povinný podíl nepominutelnému dědici musí zůstatí zcela volný, plyne, že netoliko testamentární nařízení substituční zůstavitele jest právně neúčinným, pokud polovici pozůstalosti přesahuje, nýbrž i že nárok odpůrcův o toto nařízení se opírající a přesahující polovici pozůstalosti jest nepřipustným (roz. ze dne 1. května 1866 č. 2519 G. U. 2473).

d) Proti fisku jako nástupci v pozůstalost bez dědice jsoucí platí řádná doba promlčecí (roz. ze dne 12. listopadu 1861 č. 7026 sb. č. 1415).

2. Jak již podotknuto, bylo právo nápadu odúmrti jiných interessentů než fisku téměř veskrze zrušeno, takže nyní přísluší jakési právo v tomto ohledu toliko nemocnici ve Lvově ku svrškům nemocnými přineseným a trestnicím k výdělku zemřelých trestanců.

III. Deposita soudní.

Soudy, při nichž nacházejí se stará deposita, mají po uplynutí 30 let neznámé vlastníky takových deposit ediktem vyzvati, aby ve lhůtě 1 roku 6 týdnů a 3 dnů se přihlásili a legitimaci svoji prokázali; neuzná-li soud v řízení nesporném legitimaci za dostatečnou nebo jestliže v ediktální lhůtě se nikdo nepřihlásí, prohlásí deposita ta za propadlá a odevzdá je fisku do státní pokladny (dv. d. ze dne 30. října 1802 sb. z. s. 582 a dv. d. ze dne 6. ledna 1842 sb. z. s. č. 587). Jsou-li fyzické nebo právnické osoby, od nichž nebo pro něž deposita byla uložena, známy, budtež o vydání ediktu zvlášť vyrozuměny (dv. d. ze dne 13. února 1837 sb. z. s. č. 173). Aby erár před poškozením byl uchráněn, mají soudy legitimační listiny stranami předložené předběžně postoupiti finanční prokuratuře, jež je pak soudu opět vrátí s dobrozdáním o právní existenci nároku. O svém rozhodnutí má soud zpravití též finanční prokuraturu, aby tato mohla po případě provésti právo nápadu státu příslušející (vyn. mín. sprav. ze dne 20. prosince 1848 č. 4358). Právo nápadu fisku nevztahuje se na soukromé dlužní úpisy a soukromé listiny; soudu jest však volno i vlastníky takových listin po uplynutí 30 let ediktem vyzvati, aby si je vyzvedli, a jestliže by se nikdo nepřihlásil, uloží soud listiny ty do spisovny (dv. d. ze dne 1. května 1837 sb. z. s. č. 199). Ministerstvo vnitra v souhlase s ministerstvem spravedlnosti všechny zemské vlády vyzvalo, aby stará deposita politická a stavební, jež již více než 30 roků u okresních hejtmanství jsou uložena, odevzdána byla soudům za účelem zavedení řízení ediktálního a odúmrtního (nař. mín. sprav. ze dne 12. května 1888, č. 21 věst. mín. sprav.).

IV. Církevní jmění.

Zanikne-li církevní společnost neb ústav mající samostatné jmění, případně toto jmění, není-li nic jiného zakladací listinou ustanoveno, náboženskému fondu (§ 53 zák. ze dne 7. května 1874 ř. z. č. 50). Až do vydání tohoto zákona připadala takováto církevní bona vacantia státu. Toto právo státu, jež v právu církevním jest ostatně sporno, přičí se přímo zásadě přirozenosti a slušnosti, jež žádá, aby jmění zaniklých církevních ústavů opět na jiné účely církevní bylo věnováno. Zásadě této též cit. § 53 nyní vyhověl.

V. Železnice.

Po uplynutí doby, na kterou privilegium bylo uděleno, přechází vlastnictví železné dráhy samé a pozemkův a staveb k ní náležejících ihned ze zákona bezplatně a bezprostředně státu. Podnikatelé zůstanou však vlastníky všech předmětů, dopravních prostředků, zařízení a nemovitostí, jež slouží výhradně dopravě. Podnik má dráhu udržovati ve stavu k užívání způsobilém. Úřadům zvlášť důrazně jest uloženo o to pečovati, aby v posledních 5 letech výsadní doby potřebné opravy ihned byly provedeny, k čemuž podnik po případě přiměřenými donucovacími prostředky přidržán býti má (§ 8 zák. o konc. žel.). Ve příčině drah společných t. j. takových, jež probíhají územím zemí na říšské radě zastoupeným i zemí koruny uherské, bylo ohledně práva nápadu stanoveno, že pokud koncesní listina sama neustanovuje ničeho jiného, připadá železniční trať a veškerý nemovitý majetek této železné dráhy onomu státnímu území, v němž se nachází. Naproti tomu movitý majetek jejich, na něž dle zákona nebo koncesní listiny právo nápadu se vztahuje, rozdělí se mezi obě území

státní, nebyl-li již dříve dle inventáře rozdělen, v poměru průměrného hrubého výnosu dle mil v posledních 5 letech (§ 6 výn. min. obch. ze dne 28. června 1878 č. 1026).

Odvod koní.

I. Pojem a význam.

Odvod koní jest případem vyvlastnění za tím účelem předsevzatého, aby byla opatřena potřeba koní ku výzbroji vojska. Nucený odvod koní zakládá se tedy v právní zásadě § 365 o. o. z., dle které každý příslušník státu musí své vlastnictví k jisté věci postoupiti za přiměřenou náhradu, žádá-li toho všeobecné dobro resp. veřejný zájem. Účely výzbroje vojska vyhledávají dodání vhodného a zdatného koňstva, kterého zvláště v případě mobilisace bylo by lze zjednati jen se značným nákladem, a to ještě v jakosti i množství nehrubě válečným účelům vyhovujícím. Proto musily býti správě vojenské zákonodárstvím poskytnuty prostředky a cesty, aby tato potřeba úplně byla opatřena racionelním a rychlým řízením vyvlastňovacím, ku kterému právě v době míru zavéstí jest potřebná opatření a přípravné práce. Tuto tendenci sleduje zák. ze dne 16. dubna 1873 č. 77 ř. z. o uhražování potřeby koní při mobilisaci pro stálé vojsko a zeměbranu, jakož i prováděcí nařízení min. pro zemskou obranu, min. orby a min. vnitra ve srozumění s říš. min. války ze dne 18. března 1891 č. 35 ř. z.

II. Zákonné podmínky.

1. Musí býti nařízena mobilisace t. j. musí býti nařízeno, by ozbrojená moc nebo část její nastoupila ve stav válečný.

2. Odvod koní k výzbroji vojska potřebných smí se státi jen na rozkaz císaře.

3. Majitelé koní musí být vyzváni politickými úřady, aby své koně k službě válečné se hodící přenechali státu,

4. avšak jen za přiměřenou náhradu. Tyto podmínky výzvy a odškodnění vtiskují odvodu koní podstatný znak systému expropričního.

III. Řízení při vyšetření potřeby.

1. Úhrnnou potřebu koní určuje na základě někdejšího »Ordre de bataille« říšské min. války, kteréž co rok sdílí tuto potřebu s ministerstvem zemské obrany obou částí říše.

2. Náklady s opatřením koní spojené hradí se ze společného rozpočtu.

3. Repartice potřeby koní děje se v obou částech říše, resp. příslušná kvota počítá se dle stavu koní vyšetřeného při posledním sčítání lidu.

4. V naší polovině říše přikáže se počet koní jednotlivým královstvím a zemím dle poměru, v jakém mohou tyto koně poskytnouti.

5. Další repartici na jednotlivé odvodní okresy provede stejným způsobem politická správa zemská ve srozumění s generálním velitelstvím.

6. Způsobilost k dodání koní zvláště zřetelem k jich schopnosti ke službě válečné jakožto jízdných nebo tažných koní vyšetřuje se ročními výkazy sdělanými od politických úřadů za součinnosti obecních starostů.

7. Odvodní okresy spadají v jedno s okresy soudními; města se samostatnými statuty tvoří samostatné (zvláštní) okresy odvodní.

IV. Odvod koní.

1. Na počátku každého roku ustanoví se zvláštní komise; každá komise sestává

a) z okresního hejtmana (starosty města) neb od něho zřízeného náměstka, jakožto předsedy;